
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

Ő IS

Lukács 19,1-10

2018. SZEPTEMBER 23.

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: 10. zsoltár

Textus: Lukács evangéliuma 19,1-10:

«És bemenvén, általment Jerikón. És ímé volt ott egy ember, akit nevééről Zákeusnak hívtak; és az fővámszedő volt, és gazdag. És igyekezett Jézust látni, ki az; de a sokaságtól nem láthatta, mivelhogy kistermetű ember volt. És előre futva felhágott egy eperfüge fára, hogy lássa őt; mert arra volt elmenendő. És mikor arra a helyre jutott, feltekintvén Jézus, látta őt, és mondta neki: Zákeus, hamar szállj alá; mert ma nekem a te házadnál kell maradnom. És ő sietve leszállt, és örömmel fogadta őt. És mikor ezt látták, mindnyájan zúgolódtak, mondván, hogy: bűnös emberhez ment be szállásra. Zákeus pedig előállván, azt mondta az Úrnak: Uram, ímé minden vagyonomnak felét a szegényeknek adom, és ha valakitől valamit patvarkodással elvettem, négy annyit adok helyébe. Mondta pedig neki Jézus: Ma lett üdvössége ennek a háznak! mivelhogy ő is Ábrahám fia. Mert azért jött az embernek Fia, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett.»

Szeretett gyülekezet, kedves testvérek! Ahogy énekeltük az igehirdetés előtti éneket, a 2. vers után mindjárt belecsaptam a 4.-be, de a gyülekezetet hallva visszatértem a 3. versre, haladjunk szépen rendjén, minek ez a türelmetlenség? Mint ahogy a mai Ige, a virágvasárnapi bevonulás után következik a templom megtisztítása, és kedvem lett volna abba is belekapni és egy jó templomtisztító tüzes beszédet tartani! De térjünk vissza még a jerikói történethez, haladjunk rendjén. Minek ez a nagy sietség? Ámbár az egész történet környezete, és a nagy drámai feszültségek is, amelyek ebben a történetet áthatják, éppenséggel egyfajta sietségről tanúskodnak. És ezt szeretném ma hangsúlyozni. Jézus ráérőssége mindig zavarba ejtő! Mert ez nem kényelmesség, hanem valami más, ahogy noszogató, unszolás, külső sietősség dacára vagy éppen ezek közepette Jézus megáll és elvégez valamit. Ez a sürgetősség van a mai történetünk háttérben is. Jézus Jerikón keresztül megy Jeruzsálembe, és ahogy beér Jerikóba, már szinte hömpölyög körülötte a sokaság, akik Galilea óta kísérik és mennek vele, utána Jeruzsálembe, és ahogy közelednek a cél felé, ahogy lenni szokott, gyorsul a tempó. Egyre közelebb a remélt üdvözítés. Már ahogy azt a tanítványok remélik, és ahogy néha beszélnek is róla, és ahogy a sokaság is várja és reméli: hogy immár elérkezett az üdvözítő, az összegyűjtő, itt a megkereső, és lám, Jézus maga mondja: megyünk Jeruzsálembe! Hát akkor igyekezzünk!

Ha ehhez azt is hozzászámítjuk, hogy Jézus több alkalommal is járt Jeruzsálembe, ahonnan aztán visszatért Galileába, akkor még inkább fokozódik a nyomás. Elég volt megnézni Jeruzsálemet egyszer-kétszer, néhányszor! Mindenki tisztában van a viszonyokkal, az elesettséggel, a lehetetlen állapotokkal! Jézus csodái, szavai, egyáltalán az egész személyiségének az isteni kisugárzása mintegy csomópontba gyűjti, egy szűk keresztmetszetbe állítja az emberi vágyakat, érzéseket, gondolatokat, - és mindennek fel kell gyorsulnia. Talán ez is az oka annak, hogy Jerikóba érkezve ott kiáltozik egy vak koldus a városkapuban: Dávid fia, könyörülj rajtam! - és elhallgattatnák. Most már nincs idő csodákra meg gyógyításokra. Véget ért a szép galileai idill ott, a Genezáreti-tó mellett, amikor Jézus ráérősen még szóba elegyedett a gyógyulásra várókkal, még az életükről is elbeszélgetett velük, még a bűneiket is kifirtatta és megbocsátotta, még mindenféle teológiai vitába is bele tudott bocsátkozni - most már menni kell Jeruzsálembe! Most már sürgős a dolog.

És Jézus mégis megáll és gyógyít! De amilyen az emberi természet, ezt is lefordítja magának az ember: hát rendben van, Jézus megállt, megszánta ezt a szerencsétlen koldust, ezt a rongydarabként útszélre vetett embert, aki a mások könyörületéből próbált megélni. Hiszen Ő a szegények kirá-

lya! És mégis csak úgy van, hogy jogos nekünk, kisémmizetteknek Jeruzsálembe menni! Elmegyünk hát Jeruzsálembe, és elveszük a dicsőséget, elveszük a jót. Lám, Jézus megint jelét adta ennek.

És itt érkezünk el Zákeus történetéhez, és itt újra meghökkenünk. Előre is bocsátom rögtön, itt is valami ráérősség történik. Merthogy ahogy mennek keresztül Jerikón, a tömeg szinte préseli maga előtt Jézust. Seprik félre előtte az embereket a szűk sikátorokon, mennének át a városon. De Jézus megáll egy fügefánál, ott ül fenn rajta egy törpe, és azt mondja neki: gyere le, mert tenálad kell megszállnom. Ez a törpe egyébként nagy ember. De mielőtt erről az ellentétről szólnék, még arra is szeretném felhívni a figyelmet, hogy érdekes kifejezést olvasunk itt, mindjárt kettőt is ebben a szakaszban. Megpróbálom úgy olvasni, hogy az eredeti szövegből betű szerint fordítom, ami lehetetlen, persze, de így jobban értjük. Így kezdődik a történet: *Lám*, volt ott egy ember, aki igyekezett Jézust *lát*ni, de a sokaságtól nem *láthatta*... És amikor ezt *látták*, tudniillik, hogy Jézus bemegy Zákeushoz, mindannyian zúgolódtak. Majd Zákeus, előállván, ezt mondja az Úrnak: Uram, *lám* minden vagyonom felét a szegényeknek adom. Hatszor itt van ebben a történetben a *látás*nak az egyik igéje. *Lám, lám, lám, lát*ni akarta, *látták, lám Uram*... Vagyis van itt egy *látvány*, van itt valami, amit észlelnek az emberek, még a megszokott magyar szó, amit így szoktunk fordítani, hogy íme, az is egy rámutató szó. Lukács evangélista úgy beszél el ezt a történetet, hogy nekünk evangélium-olvasóknak is ezzel a szóval kezdi: *lám!* Most figyeljete, most nézzete, most lesz itt valami! S odamutat. Bizonyos értelemben ez az egész történet a látásról szól, nem beszélve arról, hogy az imént, vak gyógyításánál is ezek a szavak hangzanak el. Mit akarsz? – kérdezi Jézus a vaktól. Uram, hogy visszajöjjen *szemem* világa. S akkor azt mondja neki Jézus, hogy *láss!* Csak ott eredetiben egy másik szó van, és erről is fogok majd szólni. S ahogy megyünk tovább, megint *látunk* valamit, és ez a Zákeus is *lát*ni akar valakit, akinek híre ment már Jerikóban is, hogy megérkezett a nagyétű és részeges, a vámszedők és bűnösök barátja (Mt 11,19, Lukács 7,35). Ezt *lát*ni kell.

Mert ez volt a *híre* Jézusnak. Azt olvassuk Lukács evangéliumának közepén, hogy zúgolódni kezdtek a farizeusok, hogy mi dolog ez, hogy bűnösökhöz megy be, meg vámszedőkhöz megy be (Lukács 15,1)!? Jézus is tudta, hogy ezt terjesztették róla, ez lett a csúfneve: Jézus, a vámszedők és a bűnösök barátja. Ő maga idézi is ezt. De ez megdobogtatja Zákeus szívét. Ő vámszedő, sőt nem is akármilyen vámszedő, fővámszedő, azaz főnök, a római adóhatóság prominens tagja. Szinte katonai rangja van. Ezt azért mondom ilyen bátran, mert tudjuk, hogy a vámszedőknek, akik Rómának dolgoztak és gyűjtötték az adót, joguk volt katonai segítséget is igénybe venni egy-egy nehézkes adóbehajtásnál. Maga Zákeus mondja Jézusnak: Uram, ha valakitől *perpatvarral* vettem el valamit..., és a *perpatvar* szó arra utal, hogy végrehajtó segítségével. A régi világban a katonák voltak a vég-

rehajtották. Nyilván, egy alacsony rangú vámszedő, aki egy kapuban vagy egy hídnál szedte a filléreket, nem volt nagy fiú. De Zákeus főnök volt, szó szerint: első a vámszedők között. Mondhatni tréfásan: helyi erő. De természetére nézve törpe. Az összeverődött tömeg pedig nem engedi, nem hagyja, hogy lássa Jézust. Hiába ugrál, a lábak között átlátni nem lehet. A keleti emberek nem nadrágban jártak, hanem hosszú köpenyegben. Zákeus nem lát semmit, csak hall valamit. Hol van ez a Jézus? Ő a vámszedők és a bűnösök barátja, ő szokott bemenni a vámszedőkhöz! Galileából jött ez a hír - egy nagyfőnöknek amúgy is vannak információi.

És itt mindjárt két nagy motívum ütközik és ezek áthatják az egész a keresztyénséget és a keresztyenségünk megítélését is. Az egyikről már szóltam: Jézus Jeruzsálemben tart, ő a felszabadító, a jó pásztor, aki üdvösséggel jött a szegényeknek, az elesetteknek, a kisemmizetteknek, az alantasoknak, - ahogy halljuk a Magnificat-ban, Erzsébet gyönyörű énekében: dagadokat küldött el üres kézzel, a senkiket pedig felemelte és felmagasztalta. Nagy remény ez. Ez az egyik történet.

A másik történet a Zákeusoké, a paráznaké, a bűnösöké, a vámszedőké, a hazaárulóké, akik ezt a szerencsétlen népet sanyargatták. Milyen mókás jelenet lehetne ez, kedves testvérek, úgy mégis, hogy belegondolok. Állok én is a tömegben és várom az én szabadító és üdvözítő, az életemet meggazdagító Jézusomat, és mögöttem ugrál egy kis töpszli, aki a minapában elkönfiskálta a vagyonom felét. Nos, csak pattog és látni akar, de nem láthatja, összezárunk, még köpenyünket is kiterjesztjük: hess innen! De Zákeus tudja, hogy hozzá, hozzá is jött Jézus, hát látni akarja őt! És hogy fog ez valaha összebékülni, kedves testvérek? Hogy fog ez valahogy összebékülni? A galileai nyomorultak vágya meg a Zákeus vágya! Nekem is mondják időnként, hogy: püspök úr, mit köröszöl te a nagyok és hatalmasok, meg a korruptak körül, a fővámszedők körül, az elsők körül? Ezek csak dobálják a pénzt egyik kezükből a másikba, és időnként a zsebükbe is bepottyan valami, aztán ha elfogy a dobálni való, akkor elveszik tőlünk. Hát nem tele van a világ ilyen hatalmaskodó, basáskodó emberekkel?! Minek kell ezekhez dörgölődzni, minek ezekkel barátkozni? A szegények, a nincstelenek, a kifosztottak! – ez a keresztyenség útja és igazi világa. De hát Jézus bement Zákeushoz! Ő is egy nyomorult bűnös ember. És vízből tűzbe, aztán tűzből vízbe esünk. Igen, megmondta az Úr Jézus: ne gyűjtsetek magatoknak kincset a földön, mert eljönnek a rablók, és ellopják, ha meg elásod, megeszi a rozsda, ha pedig bedugod a szekrénybe, megemészteti a moly; mert meztelenül jöttél a világra, úgy fogsz belőle kimenni! Hát kell a kegyelem, az üdvösség, az Isten szeretete a Zákeusokak is. De jön az ellenhatás, hogy mégiscsak, hol volna a keresztyének helye. S mondják, úgy kellene, ahogy Che Guevara csinálta, még a szakálla is hasonlított Krisztuséhoz. Úgy kell azt csinálni. Kérdezem mégis, hol fog ez a kettő összebékülni? Bizony, nemcsak a keresztyén egyházat, vagy az egész

keresztyénséget, hanem egyenként, mindannyiunkat is rettenetesen kíno-
san tud érinteni ez a kérdés, mert valahogy nem tudunk ebből kioldódni.
Ráadásul, ahogy itt, e történetben is halljuk, a közvélemény nagyon el tud
velünk bánni.

Azt olvastuk Lukács evangéliuma 15. részének elején – az evangélista
gondosan megválogatott szavaival –, hogy amikor látták az írástudók és a
farizeusok, hogy Jézus a vámszedőkkel együtt eszik, *zúgolódn* kezdtek. Na
persze, mondjuk rá rögtön, hát az írástudók, a farizeusok, a képmutatók...
Azok mindig zúgolódnak, azoknak soha semmi nem jó, és persze, ma is
tele van a világ képmutatókkal, írástudókkal, mindenféle farizeusokkal,
akik tudni vélik, hogy mi az igazi keresztyénség, és elő is adják nekünk
a leckét, aztán felmondattják velünk, és osztályoznak bennünket! Néhány
évvel ezelőtt, emlékszem valami egyházi hírportál blogot indított és felfo-
gadtak egy blog-professzort, egy híres, hírhedt ateistát. Nahát, én ettől ki
voltam bukva, ők meg magyarázták nekem, hogy de hát ez az ember olyan
jól meg tudja nekünk mondani, hogy milyennek kell lennie a keresztyén-
ségnek! Tényleg? Zúgolódn tudnak, de azt nagyon! Itt viszont nem azt ol-
vassuk, hogy az írástudók és a farizeusok kezdtek *zúgolódn*, hanem min-
denki. Lukács mindössze kétszer használja ezt a szót, és ez fontos jelzés.
Most mindenki zúgolódik. Ebbe tessék beleérteni Pétert, Jánost, Andrást,
Jakobot, tessék beleérteni a meggyógyított vakot, aki követte Jézust, tessék
beleérteni az egész nagy tanítványi, Jézus követő sokadalmat, a tömeget, a
szegényeket, akikhez Jézus jött, ők most mind zúgolódn kezdtek, amiatt,
hogy Jézus bement ehhez a törpéhez. Akinek lehet, hogy nagy hatalma
van, meg sok vagyona, meg nagy ember, de mégiscsak törpe, egy senki, -
vámszedő!

És most jön az a szó, amit az előbb függőben hagytam. Ezt olvassuk az
ötödik versben a látás kapcsán: és amikor Jézus arra a helyre jutott, *felte-
kintett*... - ti. a fügefára, amelyre Zákeus előre futva fölkapaszkodott, hogy
mégiscsak lássa Jézust. Tehát így adja vissza ezt Lukács evangéliuma: Jézus
feltekintett (alaposan megnézte) az őt látni akaró Zákeust. Feltekintett - ol-
vassuk a magyar fordításban, egész pontosan két szót olvasunk: *feltekintve,
meglátta* őt. Talán így kellene mondani: felnézett rá, feltekintett rá, de még
pontosabb azt mondani, hogy megszemlélte, szemügyre vette Zákeust –,
és ez a látásnak egy mélyebb dimenziója. Mert egy dolog valamit érzékelni
és rögtön ítéletet mondani, ez alapvető természetünk, és egészen más do-
log valamit megszemlélni, valaminek utána nézni, valamit körbejárni. És
itt pontosan ezt a másik szót használja Lukács evangélista: Jézus felnézett
és megszemlélte, megnézte magának Zákeust. Bár nem teljesen felel meg
az igének, de az igehirdetés egyszerű kockázataért, hadd fordítsam most
így: Jézus *kinéz*te magának Zákeust. Kinézte magának, hozzálépett, meg-
szólította, bement hozzá. És mélyen hiszem, hogy ez a Jézus útja velünk:
kinéz minket magának.

Mi is bele tudunk állni a tömegbe, vannak is tömegélményeink. Például, együtt mentünk, mit mentünk? - hömpölyögtünk! sokan valami nagy ügyért. Voltam én is tüntetésen, talán egyszer életemben vagy harminc évvel ezelőtt, még pártállamban vége felé. Emlékezetes élmény volt, ahogy hömpölyögtünk. De egy labdarúgó mérkőzésen lelátóján is megadatik ez az élmény, beülünk a B-középbe az ultrák közé, aztán gól láttán mindenki egyszerre talpra ugrik; még én is, pedig lehet, hogy a másik csapatnak szurkoltam, csak véletlenül kerültem ide.... Az ilyen tömeg-valóság nem teszi lehetetlenné a villanás-szerű látás-élményt, sőt! Zákeusról ezt mondja az evangélium: látni akarta Jézust, csak egy pillantásra, ennyi az egész. Ezt a vágyunkat jól kifejezi a mobilfényképezés. Ha meglátunk valami érdekeset, előkapjuk a mobiltelefonunkat, és már meg is örökítettük a pillanatot. Hányszor látok turistákat városszerte, és erős benyomásom, hogy nem azért utaztak ide, hogy megszemléljenek valamit, vagy megnézzék, hanem azért, hogy lássák, vagyis lefényképezzék, legyen egy kép, egy benyomás. Erre a tömeg a legalkalmasabb közeg. Jézus meg kinézte magát Zákeust - mintegy kivette a tömegből.

Mert azt mondja neki: szállj le hamar, mert ma a te házádnál kell megszállnom. És itt elkezdődik a keresztyéni engedelmességnek, a Krisztus követésnek egy szép története, amit igen gondosan mond el Lukács evangélista, valahogy így: Zákeus leszállt hamar. Amit Jézus mondott neki: szállj le hamar, megtette, és leszállt hamar! Nincs más mód engedelmeskedni, azt kell tenni, amit Jézus mond.

A történek végén újra megjelenik ez a szó, hogy *lám*. Ezt mondja Zákeus: Uram, *lám* – nézd csak! –, minden vagyonom felét a szegényeknek adom, és amit perpatvarral, veszekedéssel, hatósági karhatalommal vettem el másoktól, azoknak négyszer annyit adok vissza. Mondhatni, hogy ez borzasztó túlkompenzálás Zákeus részéről, s talán kezdenénk alkudni, hogy talán elég lenne mindennek a fele is. De itt nem erről van szó. Zákeus ismerte a mózesi törvényeket és a kárpótlás és elégtétel kritériumait, illetve azt, hogyan kumulálódik az, ha valakit hamisan megvádoltak, aztán eljárás alá vontak, aztán csalárd ítélettel elmarasztaltak és mindenéből kiforgattak. Ez sokszoros kárpótlást igényel. *Lám*, mondhatom én is, ebből a Zákeusból immár az Isten törvényének szent megtartója lett, aki valóban a próféták szava és igazsága szerint értelmezi az igazságot. Úgy ahogy arra a Jézust követő zarándok tömeg áhítozott!

Nem tudom, kedves testvérek, hogy a földi zarándoklata során a keresztyénségben valaha is összebékül-e ez a kettő? Mi folyton tudni véljük kikkhez jött Jézus, hogy miért jött Jézus, hogy miért ereszkedik a mélybe Jézus, miért keresi Jézus az elesetteket, a szegényeket, a senkiket, a kiforgatottakat, és miért hirdet forradalmat; és azt is tudni véljük, hogy mégis miért megy be Jézus a főnökökhöz, a másokat szipolyozókhöz, és miért ül az

asztalukhoz, és miért nem hirdet forradalmat. De nem tudom, hogy ez a kettő valaha is összebékül bennünk. Lám, itt amolyan kispolgári módon történik minden. Jézus bemegegy egy finánchoz. Kisszerű köznapitörténet ez, történetecske. Szépen elvacsorálgatnak és a lélek csendjében, az egyéni üdvösség ügyét elrendezik. És mikor lesz nekünk figyelmünk arra, hogy odahajoljunk az elesettekhez, az árvákhoz, a senkikhez, hogy az is érvényre jusson? Nem tudom, mikor találkozik ez a két kérdés, nincs semmiféle bölcsességem a jó válaszhoz. De egyet tudok, ami ennek az ígének a végén áll: *ma lett üdvössége ennek a háznak, mivelhogy ő is Ábrahám fia*. Zákheus is az ígélet gyermeke; nincs kizárás, hanem befogadás van; nincs elkülönítés, hanem egybegyűjtés van; nincs osztályozás, és nincs osztálytársadalom, hanem Isten-gyermekség van. Mert az embernek Fia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa azt, ami elveszett. Akinek fügefára kell kapaszkodnia, az fusson előre és kapaszkodjon föl rá! Aki azt nézi irigy szemmel, hogy már megint kikkel állt szóba Jézus, azoknak a szívét járja át az Ige: Ábrahám fia ő is! És mi mindannyian, akik hajlamosok vagyunk nyomban felzúdulni, mert úgy érezzük, hogy elveszítjük a mi Jézusunkat, ha szóba áll mással, halljuk egyetemleg az Igét: azért jött az ember Fia, hogy megkeresse és megtartsa azt, ami elveszett. Téged is. Ámen

Imádkozunk! Köszönjük, mennyei Atyánk, hogy szent evangéliumod hirdettetése és Szentlelked működése által végzed a nagy megkereső és egybegyűjtő munkát a világ végezetéig. Köszönjük, hogy minket is arra szólítasz, hogy a Jézus Krisztus elkötelezett követői, tanítványai legyünk szent élettel, igazságot cselekedve, a szeretet minden munkáját betöltve. Kérünk, segíts minket igazán a Krisztus tanítványainak lenni, az Ő szabadságával és erejével, azzal a szent érzékenységgel, ahogy meglátta és magához hívta az elveszetteket. Segíts nagylelkűségre, ahogyan Krisztusunk gyógyító szeretettel odahajolt elveszettekhez és bűnösökhöz. És segíts igaz hűségre, ahogy Krisztusunk maradéktalanul betöltötte szent törvényedet. Gyógyítsd betegeinket, vigasztald a gyászolókat, igazítsd útba az eltévelyedetteket, tanítsd igazságra és nevelj alázatra azokat, akiknek kezébe erőt, hatalmat és döntést adtál, hogy életünket jobbra vezessék. Minket is áldj meg mennyei erőiddel, hogy Igéd magvetés legyen, és megteremhessük gyümölcsét Neved dicsóságára, embertársaink javára. Ámen

LEJEGYZTE: VÁSÁRHELYI PÉTER,
KIADJA: BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU